Súd:	Okresný súd Vranov nad Topľou
Spisová značka:	3C/36/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu:	8823202168
Dátum vydania rozhodnutia:	22. 05. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ:	JUDr. Jaroslava Tóthová Gederová
ECLI:	ECLI:SK:OSVT:2024:8823202168.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Vranov nad Topľou pred sudkyňou JUDr. Jaroslavou Tóthovou Gederovou v spore žalobcu: A. A., nar. XX.XX.XXXX, bytom A. XX, zastúpený advokátom: Mgr. Petrom Troščákom, so sídlom Hlavná 50, Prešov proti žalovanej: Slovenská republika v mene ktorej koná Generálna prokuratúra SR, so sídlom Štúrova 2, Bratislava o náhradu nemajetkovej ujmy takto

r o z h o d o l :

I. Žalovaná je p o v i n n á zaplatiť žalobcovi sumu 1 000,--Eur do 3 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku.
II. Vo zvyšku súd žalobu zamieta.
III. Žalovaná je p o v i n n á zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania vo výške 100% do 3 dní odo dňa právoplatnosti uznesenia, ktorým súd rozhodne o výške nároku.

o d ô v o d n e n i e :

1. Dňa 16.11.2023 bola tunajšiemu súdu predložená žaloba, ktorou sa žalobca domáhal náhrady škody vo výške 5.000,- Eur. Svoju žalobu odôvodnil tým, že uznesením Obvodného oddelenia PZ Hanušovce nad Topľou sp. zn. ČVS: ORP-330/HA-VT-2021 zo dňa 10.12.2021 bolo žalobcovi vznesené obvinenie pre prečin nebezpečné vyhrážanie podľa ustanovenia § 360 ods. 1 Trestného zákona, ktorého sa žalobca mal dopustiť tak ako je uvedené v skutkovej vete uznesenia. Uznesením Okresnej prokuratúry Vranov nad Topľou sp. zn. Pv 536/21/7713 zo dňa 24.01.2022 bola sťažnosť žalobcu zamietnutá ako nedôvodná. Žalobca využil aj mimoriadny opravný prostriedok a dňa 31.01.2023 podal návrh na zrušenie právoplatného rozhodnutia v prípravnom konaní. Upovedomením Generálnej prokuratúry sp. zn. IV/1 PZ 38/22/1000 zo dňa 14.07.2022 bol žalobca informovaný, že neboli zistené dôvody pre zrušenie uznesenia o vznesení obvinenia. Dňa 10.11.2022 bola na žalobcu podaná obžaloba na Okresný súd Vranov nad Topľou, ktorá bola uznesením Okresného súdu Vranov nad Topľou sp. zn. 13T/81/2022 zo dňa 09.01.2023 postúpená na priestupkové konanie, pretože stíhaný skutok nie je trestným činom. Voči uvedenému uzneseniu podala Okresná prokuratúra sťažnosť. Krajský súd v Prešove uznesením sp. zn. 5To/5/2023 zo dňa 17.05.2023 sťažnosť prokurátora zamietol a uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňom oznámenia. Poukázal na nálezy Ústavného súdu SR sp. zn. II ÚS 25/2021 zo dňa 24.03.2021 a I. ÚS 320/2016 zo dňa 07.07.2016. Nakoľko uznesením Okresného súdu Vranov nad Topľou sp. zn. 13T/81/2022 zo dňa 09.01.2023 v spojení s uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 5To/5/2023 zo dňa 17.05.2023 došlo k postúpeniu veci Okresnému úradu Vranov nad Topľou, takéto rozhodnutie má rovnaké následky ako zastavenie trestného stíhania žalobcu, preto je uznesenie o vznesení obvinenia nezákonné a žalobcovi vznikol nárok na náhradu škody spôsobenej týmto nezákonným rozhodnutím. Na základe nezákonného uznesenia o vznesení obvinenia bol žalobca ako obvinený bezdôvodne vystavovaný viacerým procesným úkonom, pričom bol povinný zúčastniť sa niekoľkých nariadených výsluchov. V dôsledku vznesenia obvinenia bol nútený sa brániť, čím mu vznikli aj trovy právneho zastúpenia. Trovy právneho zastúpenia však boli žalovaným uhradené dňa 10.07.2023 v sume 1.950,- Eur. Počas trvania vyšetrovania trestného stíhania až do oznámenia

uznesenia Krajského súdu v Prešove, teda počas obdobia viac ako 18 mesiacov, žalobca pociťoval enormnú nespravodlivosť, krivdu a značný stres z toho, že je stíhaný ako obvinený a že sa musí zúčastňovať vyšetrovacích úkonov, pričom nebol žiaden dôvod na jeho trestné stíhanie, pretože sa trestnej činnosti nikdy nedopustil. Navyše sa táto informácia rozšírila nielen v rámci príbuzných žalobcu, ale aj jeho širšieho súkromného života, kedy so žalobcom na základe toho prerušili kontakty viacerí príbuzní. Vzhľadom na uvedené si žalobca uplatňuje náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 5.000,- Eur z titulu nezákonného rozhodnutia. Uvedený nárok bol v zmysle ustanovenia § 15 ods. 1 zákona č. 514/2003 uplatnený na príslušnom orgáne na základe žiadosti o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody zo dňa 12.07.2023. Dňa 07.11.2023 bolo žalobcovi doručené upovedomenie Generálnej prokuratúry sp. zn. IV/4 Gc 102/23/1000 zo dňa 03.11.2023, z ktorého vyplýva, že uplatnený nárok na náhradu škody bude Generálnou prokuratúrou uspokojený čiastočne v sume 1.942,94 Eur za trovy obhajoby.

2. Na preukázanie svojich tvrdení predložil uznesenie Obvodného oddelenia PZ Hanušovce nad Topľou č. ČVS: ORP-330/HA-VT-2021 zo dňa 10.12.2021, uznesenie Okresnej prokuratúry Vranov nad Topľou č. Pv 536/21/7713 zo dňa 24.01.2022, uznesenie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 5To/5/2023-268 zo dňa 17.05.2023, žiadosť o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody zo dňa 12.07.2023, odpoveď Generálnej prokuratúry zo dňa 03.11.2023.

3. Žalovaná vo svojom vyjadrení zo dňa 29.11.2023 uviedla, že zo strany Generálnej prokuratúry bol nárok žalobcu uplatnený v rámci predbežného prerokovania nároku na náhradu škody čiastočne uznaný a to v časti spočívajúcej v trovách obhajoby vo výške 1.942,94 Eur a zároveň bolo žalobcovi oznámené, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 5.000,- Eur žalovaná neuznáva. Poukázala na to, že žalobca žiadnym spôsobom nepreukázal vznik nemajetkovej ujmy, uviedol len všeobecné tvrdenia o tom, že pociťoval enormnú nespravodlivosť, krivdu a stres, čo samo o sebe neodôvodňuje vznik ním uplatneného nároku a zároveň má za následok neunesenie dôkazného bremena zo strany žalobcu. Takisto poukázal na to, že samotný výsluch jeho manželky nie je objektívne spôsobilý preukázať ním uplatňovaný nárok, keďže je pravdepodobnosť hraničiaca s istotou, že žalobca a jeho manželka budú vypovedať účelovo. Uviedla, že žalobca sa reálne dopustil protiprávneho konania, za ktoré bol Okresným úradom Vranov nad Topľou, odboru všeobecnej vnútornej správy, rozkazom o uložení sankcie za priestupok č. OU-VT-OVVS-2023/008706-004 zo dňa 07.08.2023 postihnutý za priestupok podľa § 49 ods. 1 písm. d) zákona č. 372/1990 Zbierky o priestupkoch. Z daného dôvodu žiadali nárok žalobcu zamietnuť v plnom rozsahu.

4. Žalobca vo svojom vyjadrení zo dňa 06.12.2023 poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/125/2019 zo dňa 27.08.2019, nález Ústavného súdu SR sp. zn. II ÚS 25/2011 zo dňa 24.03.2011, nález Ústavného súdu sp. zn. I ÚS 320/2016 zo dňa 07.07.2016. Poukázal na to, že žalobca sa po celý čas v trestnom konaní bránil tým, že mu vôbec nemalo byť vznesené obvinenie, pretože jeho konanie napĺňa znaky priestupku proti občianskemu spolunažívaniu. Zákonným spôsobom vybavenia veci malo byť preto okamžité postúpenie na priestupkové konanie a nie vznesenie obvinenia a stíhanie žalobcu počas obdobia viac ako 18 mesiacov.

5. Žalovaná sa vo svojom vyjadrení zo dňa 17.01.2024 poukázala na uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/232/2010 zo dňa 29.06.2011, v zmysle ktorého podmienkou priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je existencia závažnej ujmy. Poukázal na to že nebolo ustálené, čo znamená „sa nenaplnil predpoklad o spáchaní trestného činu obvineným“. Vznesenie obvinenia vychádzalo z tvrdení poškodeného, ktorý uvádzal, že z konania žalobcu má dôvodnú obavu o svoj život a zdravie. Napokon žalobca bol uznaný vinným zo spáchania priestupku, teda bolo preukázané že došlo k protiprávnemu konaniu z jeho strany, avšak súd jeho konanie posúdil miernejšie a vec postúpil na prejednanie priestupku. V prípade, ak by súd uznal, že predmetný postup napĺňa hypotézu o nenaplnení predpokladu o spáchaní trestného činu, treba to brať do úvahy pri rozhodovaní o nemajetkovej ujme.

6. Vo veci sa uskutočnilo dňa 22.04.2024 pojednávanie, ktorého sa zúčastnil žalobca, jeho právny zástupca ako aj žalovaná.

7. Právny zástupca žalobcu na pojednávaní poukázal na žalobu, ako aj na vyjadrenia založené v spise. Upriamil pozornosť na to, že žalobca považuje za nezákonné vydanie uznesenia o vznesení obvinenia. Bol toho názoru že nešlo o trestný čin, ale o priestupok, s čím sa nakoniec stotožnili aj súdy. V záverečnej

reči uviedol, že boli splnené všetky podmienky pre to, aby súd priznal náhradu nemajetkovej ujmy skrz toho, že došlo k nezákonnému trestnému stíhaniu jeho osoby. Žalobca svoje stíhanie vnímal tak, že nejde o trestný čin a nie je naplnená skutková podstata nebezpečného vyhrážania. Teda od počiatku malo prebiehať iba priestupkové konanie a nie trestné konanie, ktoré zasiahlo negatívne do celého života žalobcu, jeho rodinného, spoločenského a pracovného. Táto informácia sa rozšírila aj do blízkeho okolia a túto rozširoval aj samotný poškodený, preto došlo k závažným problémom v rodine a následne aj k prerušeniu kontaktov z jednej aj z druhej strany. Poukázal na to, že blízka príbuzná p. B. C. v podstate získavala informácie z jednej aj z druhej strany a táto sa nakoniec priklonila k tomu, že je v poriadku, že ujo vytrieskal jej mladšiu sestru a v podstate odsúdila iba konanie žalobcu, ktorý sa zastal svojej matky, ktorá bola napadnutá mužom a ktorá sa mu ani nijakým spôsobom nemohla ubrániť. Poukázal na to, že manželka žalobcu bola t.č. tehotná a potrebovala zvýšenú pozornosť, podporu a pomoc, čo sa jej v konečnom dôsledku nedostávalo, keďže na prvom mieste bolo trestné stíhanie a riešenie vlastného problému pred tehotenstvom manželky. Z daného dôvodu žiadajú žalobe vyhovieť.

8. Žalovaná na pojednávaní zotrvala na svojich vyjadreniach. Mala za to, že žaloba je nedôvodná čo do nemajetkovej ujmy. Uviedla, že žalobca sa dopustil protiprávneho konania, ktoré bolo vedené na Okresnom úrade a je právoplatne skončené, z ktorého vyplýva, že neboli naplnené predpoklady, že sa nedopustil protiprávneho konania. V záverečnej reči uviedol, že v zmysle konštantnej judikatúry Najvyššieho súdu sa ako jedna z esenciálnych podmienok priznania náhrady nemajetkovej ujmy je existencia tzv. závažnej ujmy. Je nepochybné, že v danom prípade došlo k protiprávnemu konaniu zo strany žalobcu, ktoré bolo síce neskôr vyhodnotené ako priestupok, z ktorého je teda zjavný konflikt medzi žalobcom a poškodeným v trestnom stíhaní, ktorý vznikol ako dôsledok alebo priamy následok konania jeho strýka voči matke žalobcu. Je teda evidentné, že rodinný konflikt už vznikol pred samotným začatím trestného stíhania a pred samotným skutkom. Z výpovedí žalobcu ako aj svedkyne nie je možné jednoznačne konštatovať alebo preukázať kauzálny nexus, teda závažnú ujmu, ktorá vznikla v dôsledku trestného stíhania, lebo minimálne rodinné vzťahy boli rozvrátené pred skutkom a v zásade je jedno ako bol skutok posúdený. Svedkyňa síce konštatovala, že žalobca bol podráždený, nervózny lebo sa o tom hovorilo, ale nebolo preukázané až také negatívne vnímanie spoločnosti, ktoré by nejak zásadne dokázalo ovplyvniť fungovanie alebo život žalobcu. Pokiaľ žalobca uvádzal že začal piť, podľa výpovedí vôbec nešlo o nejaké pitie v duchu ako je bežné, keď vznikajú problémy, že sa z ľudí stávajú alkoholici a podobne. Zároveň poukázal na nález Ústavného súdu II ÚS 25/2011, ktorý preto, aby mohlo byť posúdené vznesenie obvinenia ako nezákonné rozhodnutie v prípade, ak je vec následne postúpená ako priestupok vyžaduje, aby neboli naplnené predpoklady o spáchaní trestného činu obvineným. A konanie obvineného bolo až následne súdom po posúdení celého skutku z dôvodu materiálneho korektívu a v podstate právneho názoru súdu vyhodnotené ako menšia spoločenská nebezpečnosť, a nie ako väčšia spoločenská a bol postúpený ako priestupok, teda existovali predpoklady o spáchaní trestného činu a z toho dôvodu podľa jej názoru nie je možné považovať vznesenie obvinenia za nezákonné a z daného dôvodu navrhuje žalobu zamietnuť.

9. Žalobca na pojednávaní uviedol, že skutok vyústil z toho, že ujo zbil jeho matku, v dôsledku čoho išiel k nemu, prebehla tam hádka a on bol trestne stíhaný. Z trestného stíhania začal byť nervózny, neustále mu volali policajti, chodil na výsluchy. Zároveň chodili papiere na obecný úrad a do práce. Manželka bola v tom čase tehotná. On začal z nervozity piť, kvôli čomu začali hádky, vykrikovala mu, že sa jej nevenuje a že sa venuje len svojmu prípadu. Uvedené ovplyvnilo jeho súkromný, ako aj pracovný život. S babkou, dedkom a krstnou sa zvykli stretávať na rodinných oslavách, od uvedeného incidentu matka prestala k nim chodiť. Stretli sa až na pohrebe deda. Chodievajú už len na cintorín. Informácia o trestnom stíhaní sa rýchlo rozšírila, vedel o tom každý z rodiny, z obce, v práci, susedia, ktorí to šírili ďalej, čo neprispievalo k jeho psychickej pohode ani k psychickej pohode manželky. Zároveň to šíril aj poškodený. Rozšírenie informácie ho ovplyvnilo z dôvodu, že si ľudia o ňom hovorili a začali si naňho ukazovať prstom, čo zvyšovalo jeho nervozitu. Alkohol požíval najmä po výsluchoch, keď si dal jeden alebo dva poháriky tvrdého alkoholu.

10. Svedkyňa na pojednávaní uviedla, že počas uvedeného obdobia sa neustále hádali, manžel stále niečo riešil s advokátom, čo vplývalo na ich súkromný ako aj rodinný život. Všetko sa dalo do normálu až po rozhodnutí krajského súdu. Manžel sa rozčuľoval, bol nervózny, pokiaľ ide o vzťahy v rodine, do incidentu chodili k nim na návštevy, od uvedenej doby s tým prestali. Chodila k nim často polícia a ľudia sa preto začali informovať čo sa deje. Manžel si zvykol vypiť pohár – dve, z čoho vyúsťovali aj hádky medzi nimi. Uviedla, že žalobca sa chcel len zastať matky, pričom predtým neexistoval iný konflikt.

Žalobca si vypil, avšak nie vo veľkom množstve. Po uvedenom incidente s rodinou už nekomunikovali a to z dôvodu, že stratili záujem s bližšou rodinou komunikovať.

11. Súd vo veci vykonal dokazovanie oboznámením sa s listinnými dôkazmi, ako aj výsluchom žalobcu a svedkyne a zistil tento skutkový a právny stav veci:

Uznesením Obvodného oddelenia PZ Hanušovce nad Topľou č. ORP-330-HA-VT-2021 zo dňa 10.12.2021 bolo na žalobcu začaté trestné stíhanie za prečin nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1 Trestného zákona. Proti uvedenému uzneseniu podal žalobca sťažnosť, ktorá bola uznesením Okresnej prokuratúry Vranov nad Topľou č. Pv 536/21/7713 zo dňa 24.01.2022 zamietnutá ako nedôvodná. Okresná prokuratúra podala obžalobu na súd dňa 10.11.2022, ktorú Okresný súd Vranov nad Topľou uznesením č.k. 13T/81/2022-240 zo dňa 09.01.2023 postúpil Okresnému úradu Vranov nad Topľou, odbor všeobecnej vnútornej správy, nakoľko nešlo o trestný čin, ale išlo o skutok, ktorý mohol byť priestupkom. Okresný prokurátor podal voči uzneseniu odvolanie, pričom Krajský súd v Prešove uznesením č.k. 5To/5/2023-268 zo dňa 17.05.2023 sťažnosť zamietol. Žalobca podaním zo dňa 12.07.2023 žiadal Generálnu prokuratúru o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody vo výške 1.942,94 Eur titulom náhrady trov advokáta a vo výške 5.000,- Eur z titulu náhrady nemajetkovej ujmy. Generálna prokuratúra listom z dňa 03.11.2023 oznámila žalobcovi, že jeho nárok čo do úhrady trov právneho zastúpenia vo výške 1.942,94 Eur uznáva a nevyhovela v časti uplatnenia nemajetkovej ujmy vo výške 5.000,- Eur. Trovy právneho zastúpenia vo výške 1.950,- Eur boli žalobcovi uhradené dňa 10.07.2023.

12. Podľa ustanovenia § 1 písm. a) a c) Zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci , tento zákon upravuje zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú orgánmi verejnej moci pri výkone verejnej moci a predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody a právo na regresnú náhradu.

13. Podľa ustanovenia § 3 ods. 1 Zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, štát zodpovedá za podmienok ustanovených týmto zákonom za škodu, ktorá bola spôsobená orgánmi verejnej moci, okrem tretej časti toho zákona, pri výkone verejnej moci
a) nezákonným rozhodnutím,
b) nezákonným zatknutím, zadržaním alebo iným pozbavením osobnej slobody,
c) rozhodnutím o treste, o ochrannom opatrení alebo rozhodnutím o väzbe, alebo
d) nesprávnym úradným postupom.

14. Podľa ustanovenia § 3 ods. 2 Zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, zodpovednosti podľa odseku 1 sa nemožno zbaviť.

15. Podľa ustanovenia § 4 ods. 1 písm. f) Zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, vo veci náhrady škody, ktorá bola spôsobená orgánom verejnej moci podľa § 3 ods. 1, koná v mene štátu generálna prokuratúra Slovenskej republiky, ak škodu spôsobil štátny orgán podľa osobitného predpisu v občianskom súdnom konaní, v trestnom konaní alebo správnom konaní.

16. Podľa ustanovenia § 5 ods. 1 Zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím má účastník konania, ktorému vznikla škoda v dôsledku rozhodnutia vydaného v tomto konaní.

17. Podľa ustanovenia § 6 ods. 1 Zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, ak tento zákon neustanovuje inak, právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím možno uplatniť iba vtedy, ak právoplatné rozhodnutie, ktorým bola škoda spôsobená, bolo zrušené alebo zmenené pre nezákonnosť príslušným orgánom. Súd, ktorý rozhoduje o náhrade škody, je viazaný rozhodnutím tohto orgánu.

18. Podľa ustanovenia § 6 ods. 2 Zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, právo podľa odseku 1 možno priznať iba vtedy, ak poškodený podal proti nezákonnému rozhodnutiu riadny opravný prostriedok podľa osobitných predpisov. Splnenie tejto podmienky sa nevyžaduje, ak ide o prípady hodné osobitného zreteľa.

19. Podľa ustanovenia § 15 ods. 1 Zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím, nezákonným zatknutím, zadržaním alebo iným pozbavením osobnej slobody, rozhodnutím o treste, o ochrannom opatrení alebo rozhodnutím o väzbe, ako aj nárok na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom je potrebné vopred predbežne prerokovať na základe písomnej žiadosti poškodeného o predbežné prerokovanie nároku (ďalej len „žiadosť“) s príslušným orgánom podľa § 4 a 11.

20. Podľa ustanovenia § 16 ods. 1 Zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, zo žiadosti musí byť zrejmé, kto náhradu škody žiada, ktorej veci sa týka, titul, z ktorého sa nároku na náhradu škody domáha, akým spôsobom škoda vznikla a čoho sa poškodený domáha. V žiadosti a pri uplatnení nároku na náhradu škody na súde je poškodený povinný uviesť požadovanú výšku náhrady škody a označiť orgán verejnej moci, ktorý mu škodu spôsobil.

21. Podľa ustanovenia § 16 ods. 4 Zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, ak príslušný orgán neuspokojí nárok na náhradu škody alebo uspokojí iba jeho časť do šiestich mesiacov odo dňa prijatia žiadosti alebo ak príslušný orgán písomne oznámi poškodenému, že neuspokojí jeho nárok na náhradu škody, môže sa poškodený domáhať uspokojenia nároku alebo jeho neuspokojenej časti na súde. Pri uplatnení nároku na súde môže poškodený požadovať úhradu len v rozsahu nároku, ktorý bol predbežne prerokovaný, a z titulu, ktorý bol predbežne prerokovaný. Ak súd rozhodnutím o náhrade škody prizná poškodenému aj úrok z omeškania, lehota omeškania začína príslušnému orgánu plynúť najskôr dňom oznámenia, že neuspokojí nárok na náhradu škody, alebo uplynutím šesťmesačnej lehoty na predbežné prerokovania nároku, ak súd neurčí začiatok jej plynutia neskôr.

22. Podľa ustanovenia § 17 ods. 1 Zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, uhrádza sa skutočná škoda a ušlý zisk, ak osobitný predpis neustanovuje inak.

23. Podľa ustanovenia § 17 ods. 2 Zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, v prípade, ak iba samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením vzhľadom na ujmu spôsobenú nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom, uhrádza sa aj nemajetková ujma v peniazoch, ak nie je možné uspokojiť ju inak.

24. Podľa ustanovenia § 17 ods. 3 Zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, výška nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa odseku 2 sa určuje s prihliadnutím najmä na
a) osobu poškodeného, jeho doterajší život a prostredie, v ktorom žije a pracuje,
b) závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k nej došlo,
c) závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v súkromnom živote,
d) závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v spoločenskom uplatnení.

25. Podľa ustanovenia § 18 ods. 1 Zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, náhrada škody zahŕňa aj náhradu účelne vynaložených trov konania, ktoré poškodenému vznikli v konaní, v ktorom bolo vydané nezákonné rozhodnutie alebo rozhodnutie o treste, o ochrannom opatrení alebo rozhodnutie o väzbe, zatknutí a inom pozbavení osobnej slobody alebo vykonané zadržanie a v konaní, v ktorom bolo rozhodnutie zrušené alebo bolo trestné stíhanie zastavené, alebo v ktorom bola vec postúpená inému orgánu.

26. Podľa ustanovenia § 18 ods. 3 Zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, súčasťou trov konania sú aj trovy právneho zastúpenia, ktoré zahŕňajú účelne vynaložené hotové výdavky a odmenu za zastupovanie, ktorá sa určí ako tarifná odmena advokáta. Súčasťou trov konania nie sú náklady na predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody pred príslušným orgánom.

27. Súd dospel k záveru že v zmysle podmienok § 4 ods. 1 písm. f) Zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov, koná v mene štátu Generálna prokuratúra SR, keďže škodu spôsobil štátny orgán v trestnom konaní, keď inak v danom prípade nekoná za štát Ministerstvo vnútra z dôvodu, že nedošlo k naplneniu podmienok ustanovených v § 4 ods. 1 písm. b) bod 1 citovaného zákona.

28. Žalobca si v konaní uplatnil nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá bola spôsobená začatím a vedením trestného stíhania, ktoré sa skončilo postúpením veci na Okresný úrad z dôvodu, že nešlo o trestný čin, ale tento skutok bolo možné vyhodnotiť ako priestupok. Rozhodujúcim ukazovateľom opodstatnenosti, resp. zákonnosti začatia a vedenia trestného stíhania je neskorší výsledok trestného stíhania. Nielen samotné zastavenie trestného stíhania má rovnaké dôsledky ako zrušenie uznesenia o začatí trestného stíhania, rovnaké dôsledky má aj rozhodnutie o postúpení veci do priestupkového konania, a k nemu došlo preto, že sa nenaplnil predpoklad o spáchaní trestného činu obvineným. (II. ÚS 25/2011). Keďže uznesením tunajšieho súdu sp. zn. 13T/81/2022 bola vec postúpená na Okresný úrad, pretože nešlo o trestný čin, vyšla najavo nezákonnosť rozhodnutia o začatí trestného stíhania a vznesenia obvinenia a treba vychádzať z toho, že trestné stíhanie nemalo byť ani začaté a vedené a uznesenie o vznesení obvinenia nemalo byť vydané. Žalobcovi tak vzniklo právo na náhradu škody a nemajetkovej ujmy, ktorá mu bola spôsobená uznesením o vznesení obvinenia voči jeho osobe a následným nezákonným vedením trestného stíhania voči osobe.

29. Nemajetková ujma je taká ujma, ktorá sa premieta do psychickej sféry fyzickej osoby, a do jej postavenia v spoločnosti. Takáto ujma sa bezprostredne nepremieta do fyzickej integrity ani do majetkovej sféry fyzickej osoby. Treba ju dôsledne odlišovať od majetkovej ujmy vzniknutej ako priamy dôsledok zásahu do telesnej integrity fyzickej osoby. Zmyslom náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je zmierniť nepriaznivý následok neoprávneného zásahu. Náhrada nemajetkovej ujmy poskytuje najúčinnejšiu občianskoprávnu ochranu osobnosti fyzickej osoby. Súčasťou práva na ochranu osobnosti je právo na súkromie a rodinný život. Posúdenie výšky nemateriálnej ujmy je závislé od úvahy súdu. Výška náhrady nemajetkovej ujmy je určovaná základnými zákonnými kritériami, a to predovšetkým závažnosťou vzniknutej ujmy a okolnosťami, za ktorých k porušeniu práva došlo. Za závažnú ujmu treba považovať ujmu, ktorú fyzická osoba vzhľadom na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, intenzitu zásahu, jeho trvanie alebo dopad a dôsledky považuje za ujmu značnú, pritom nie sú rozhodujúce jej subjektívne pocity, ale objektívne hľadisko, teda to, či by predmetnú ujmu takto v danom mieste a čase vnímala aj každá iná fyzická osoba. Samotná závažnosť ujmy v dôsledku neoprávneného zásahu do práva na ochranu osobnosti nie je jediným a výlučným kritériom pre určenie výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch, súd musí prihliadnuť aj na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

30. Z ustálenej judikatúry vyplýva, že trestné konanie samo osebe pôsobí na psychiku obvinenej osoby a jedná sa o takú skutočnosť, ktorú netreba dokazovať. Ide o psychickú kategóriu, ktorej hĺbka a rozsah sú ako rozhodné skutočnosti ťažko preukázateľné, aj preto by bolo nadbytočné ich zisťovať prostredníctvom výsluchu účastníka (R 58/2011), nie to ešte dokazovať iným spôsobom. Už samotné trestné stíhanie predpokladá duševnú nepohodu poškodenej osoby. Pri uvedenom čas trvania trestného konania nehrá rolu, pretože ujma vzniká už samotným obvinením a často pretrváva a ovplyvňuje každodenný život nezákonne trestne stíhaného aj po skončení trestného stíhania. Každé trestné konanie negatívne ovplyvňuje osobný život trestne stíhaného, na ktorého sa síce do okamihu právoplatnosti meritórneho rozhodnutia prihliada ako na nevinného, ale už samotná skutočnosť trestného stíhania je záťažou pre každého obvineného. Trestné stíhanie výrazne zasahuje do súkromného a osobného života jednotlivca, do jeho cti, dobrej povesti, a to tým skôr, ak sa jedná o obvinenie, ktoré je skončené postúpením veci na priestupkové konanie. Na jednej strane je povinnosťou orgánov činných v trestnom konaní vyšetrovať a stíhať trestnú činnosť, na druhej strane sa štát nemôže zbaviť zodpovednosti za postup takýchto orgánov, ak sa ukážu ich predpoklady ako mylné alebo nesprávne. Ak má byť jednotlivec povinný sa takýmto úkonom vôbec podrobiť, musí v právnom štáte existovať garancia, že v prípade preukázania, že trestnú činnosť nespáchal, dostane sa mu odškodnenia za všetky úkony, ktorým bol zo strany štátu podrobený (k tomu pozri napr. rozsudok Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 3Co/118/2008 zo dňa 25.03.2010).

31. Samotný nesprávny úradný postup orgánu verejnej moci tak môže spôsobiť poškodenému nemateriálnu ujmu, to však, ale poškodeného nezbavuje povinnosti preukázať, v prípade uplatňovania si jej peňažnej náhrady, existenciu tejto nemateriálnej ujmy v jednotlivých oblastiach života. Aj napriek tomu, že v dôsledku nesprávneho úradného postupu možno ujmu predpokladať, je predmetom ďalšieho dokazovania posúdenie, či ide o ujmu nepatrnú alebo značnú, keď je na poškodenom, aby svoje tvrdenia o existencii relevantných skutočností, o intenzite a hĺbke zásahu a významnom ovplyvnení jeho životnej situácie v konaní hodnoverne preukázal.

32. Priznanie náhrady nemateriálnej ujmy zákon podmieňuje i tým, že kvalifikovaná ujma na osobnostných právach skutočne nastala a je so zásahom spojená, nie iba ako možný (do úvahy prichádzajúci) následok, ale ako reálny a výsledkami dokazovania preukázaný dôsledok negatívneho pôsobenia zásahu na osobnosť fyzickej osoby.
33. Existenciu nemajetkovej ujmy nie je potrebné nejako zvlášť preukazovať, pretože je nepochybné, že trestné stíhanie je spôsobilé človeka stigmatizovať, ostrakizovať a traumatizovať. Sú to skutočnosti, ktoré dokáže popísať len osoba, ktorej sa to týka. Bolo by v rozpore so zásadou elementárnej logiky a slušnosti žalobcom popísané skutočnosti spochybňovať, a tak mu zasadiť ďalšiu ranu v podobe odmietnutia spravodlivosti.

34. Žalobca si v konaní uplatnil nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 5.000,- Eur. Pri rozhodovaní o nároku súd vychádzal z podmienok § 17 Zákona č. 514/2003 Z. z. vo vzťahu k okolnostiam prejednávanej veci. Súd poukazuje na názor Ústavného súdu SR vyplývajúceho z nálezu III. ÚS 754/2016 zo dňa 24.1.2017, podľa ktorého priznanie náhrady nemajetkovej ujmy za vedenie trestného stíhania, ktoré sa právoplatne skončilo inak než odsúdením (a to aj v prípade, ak nebolo realizované väzobne), je ústavou predpokladaným spôsobom poskytnutia satisfakcie takto stíhanej osobe. Pri určení výšky priznanej náhrady je potrebné zohľadniť povahu trestnej veci, dĺžku trestného stíhania a predovšetkým dopady trestného stíhania do osobnostnej sféry poškodeného ako aj okolnosti, za ktorých k nemajetkovej ujme došlo. Za pomoci týchto kritérií a to aj v kontexte s § 17 ods. 3 citovaného zákona výška náhrady musí súčasne zodpovedať všeobecne zdieľanej predstave spravodlivosti a slušnosti.

35. Za nesporné súd považoval, že voči žalobcovi bolo vznesené obvinenie a následne do právoplatného rozhodnutia súdu o postúpení veci na priestupkové konanie bolo vedené trestné stíhanie, v rámci ktorého bol žalobca vystavovaný výsluchom, pohľadom verejnosti pod vplyvom šírenia informácii ohľadom spáchaného skutku ako aj pohľadom príslušných zamestnancov zamestnávateľa a orgánov obce v prípadoch zasielania dožiadaní štátnych orgánov týkajúcich sa jeho osoby. Súd prihliadal na osobu poškodeného, jeho doterajší život, vek, prostredie, v ktorom žije a pracuje, závažnosť vzniknutej ujmy v súkromnom živote a v spoločenskom uplatnení a na okolnosti, za ktorých k nej došlo. Súd pri rozhodovaní vzal v úvahu, že žalobca bol stíhaný za prečin nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1, 2 písm. a) Trestného zákona, za čo mu hrozil trest odňatia slobody vo výmere šesť mesiacov až tri roky, ako aj dĺžku trestného stíhania trvajúceho 18 mesiacov. Zohľadňoval aj následky spôsobené trestným konaním v osobnostnej sfére žalobcu a to zásah do rodinného a súkromného života. Z vykonaného dokazovania je evidentné, že žalobcovi vznikla ujma už tým, že voči jeho osobe začalo trestné stíhanie a musel sa podrobovať procesným úkonom, strieť pohľady spoločností, u ktorej sa táto informácia šírila aj prostredníctvom rodinných príslušníkov a nemohol si bezstarostne užívať rodinný život a tehotenstvo svojej manželky, kdežto neustále riešil trestné stíhanie a jeho možné následky, čo ho značne ovplyvňovalo a viedlo k vyššiemu požívaniu alkoholických nápojov, hoc len v minimálnom množstve, kvôli čomu vznikali medzi žalobcom a jeho manželkou hádky. Žalobca bol v psychickej nepohode, pociťoval krivdu a stres zo stíhania, čím došlo k sťaženiu jeho osobného života, nedošlo však k rozpadu jeho partnerského života. Je potrebné vziať v úvahu, že žalobca nepreukázal, že došlo k takému vážnemu zásahu do spoločenského života, pretože samotné zazeranie a pohľady spoločnosti neznamenajú okamžite aj zhoršenie žalobcovej situácie v spoločnosti. Žalobca netvrdil, že došlo k rozpadu vzťahov s jednotlivými subjektmi spoločnosti, neprišiel ani o zamestnanie, netvrdil ani zhoršenie postavenia v zamestnaní, súd mal preto za to, že aj napriek pohľadom, ktoré musel od spoločnosti strpieť, v čase prebiehajúceho trestného stíhania, nedošlo k následkom, ktoré by sa vo vzťahu k spoločnosti akokoľvek prejavili. Zároveň nemožno trestné stíhanie pripisovať za následok rozpadu blízkej rodiny a prerušenia kontaktov s nimi, pretože vzťahy v rodine boli narušené už v čase spáchania skutku a trestné stíhanie bolo len pokračovaním konfliktu, ktorý predchádzal spáchaný skutok t.j. útok na matku žalobcu. Svedkyňa D. A. len zopakovala tvrdenia žalobcu a tieto viac nerozvinula, pričom ani z jej výpovede nevyplynul až tak výrazný zásah do práv žalobcu. Súd dospel k záveru, že samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením, nakoľko došlo k narušeniu najmä rodinného života žalobcu, sťaženiu jeho obvyklého života, zasiahlo sa do jeho práva na súkromie a musel sa podrobiť rozsiahlym procesným úkonom. Vzhľadom na to, že z výsledkov vykonaného dokazovania vyplynulo, že nedošlo k tak intenzívnemu a závažnému zásahu do jeho práv, súd priznal žalobcovi nemajetkovú ujmu vo výške 1 000,- Eur, pretože táto suma zodpovedá kritériám uvedeným v § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z.z. vo vzťahu k okolnostiam prejednávanej veci. (výrok I)

36. Vo zvyšnej časti žalobu zamietol, pretože žalobca nepreukázal taký zásah do svojho súkromného či spoločenského života a závažnosť takto uvedenej ujmy v dôsledku nesprávneho úradného postupu žalovanej, následkom ktorej by žalobcovi vznikol nárok aj na náhradu nemajetkovej ujmy v sume 4 000,- Eur. (výrok II)

37. O náhrade trov konania, súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP, pričom bral v úvahu, že rozhodnutie o výške nemajetkovej ujmy v peniazoch je stanovené na základe voľnej úvahy súdu, a preto sporová strana, ktorá uspeje pri posudzovaní tohto nároku, sa v súlade s ustálenou súdnou praxou považuje za plne úspešnú, a to v rozsahu priznaného plnenia (uznesenie Ústavného súdu SR sp.zn. I. ÚS 56/2017). Žalobca bol teda v konaní plne procesne úspešnou stranou, preto mu vznikol voči žalovanej nárok na náhradu rov konania v rozsahu 100%. (výrok III)

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je možné podať odvolanie v lehote do 15 dní odo dňa jeho doručenia na Okresnom súde Vranov nad Topľou (§ 355 ods. 1 CSP a § 362 ods. 1 CSP).

V odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach podania, a síce ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje, podpis, spisová značka konania (§ 127 ods. 1 CSP) uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh) (§ 363 CSP).

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že
a) neboli splnené procesné podmienky,
b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej.